תלמוד בבלי · ראשונים · ריי״ף · סדר מועד

רי"ף מגילה

רבנו יצחק אלפסי [הרי"ף]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רי"ף מגילה

רבנו יצחק אלפסי [הרי"ף]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ריף-מגילה/

הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף א. 5
דף א: 5
דף ב. 6
דף ב: 6
דף ג. 7
דף ג: 7
דף ד. 8
דף ד: 9
דף ה. 9
דף ה: 10
דף ו. 11
דף ו: 11
דף ז. 12
דף ז: 12
דף ח. 13
דף ח: 13
דף ט. 15
דף ט: 16
דף י. 17
דף י: 18
דף יא. 19
דף יא: 20
דף יב. 21
דף יב: 22
דף יג. 22
דף יג: 23
דף יד. 24
דף יד: 25
דף טו. 27
דף טו: 28
דף טז. 29

דף טז: 31

דף א.

(דף ב ע"א) מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר בארבעה עשר בחמשה עשר לא פחות ולא יותר כרכים המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר כפרים ועיירות גדולות קורין בארבעה עשר אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה כיצד חל להיות בשני כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפין חומה למחר חל להיות בשלישי וברביעי כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפין חומה למחר חל להיות בחמישי כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפין חומה למחר חל להיות בערב שבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות ומוקפין חומה בו ביום חל להיות בשבת כפרים ועיירות גדולות מקדימין ליום הכניסה ומוקפין חומה למחר חל להיות בא' בשבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפין חומה

דף א:

למחר:

גמ' מגילה נקראת היכא רמיזא אמר רב שמן בר אבא לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם זמנים הרבה תקנו להם חכמים ואימא ארביסר וחמיסר א"כ לימא קרא זמנם מאי זמניהם ש"מ הרבה ואימא תריסר ותליסר תליסר זמן קהלה לכל היא ולא צריך קרא לרבויי ואימא שיתסר ושיבסר אמר קרא ולא יעבור:

אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן זו דברי ר"ע סתימתאה דדריש זמן זמנם זמניהם אבל חכמים אומרים בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה כלומר הואיל ועיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה כדי שיחלק להם מעות פורים אין קורין אותה אלא בזמנה ויש שגורסין הואיל ומסתכנין בה כלומר באותו העת שהיו ישראל מעמידין דתיהם ואין באין לידי סכנה היו קורין אותה באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר אבל בזמן הזה שמסתכנין ישראל בדתיהם אין קורין אותה אלא בזמנה שהן ארבעה עשר וחמשה עשר וכן הלכתא:

(דף ב ע"ב) כרכים המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר מנ"ל אמר רב דאמר קרא על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות עושים את יום ארבעה עשר ומדפרזים בארבעה עשר מוקפין חומה בחמשה עשר ושושן אע"פ שאינה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר דכתיב

דף ב.

והיהודים אשר בשושן נקהלו בשלשה עשר (יום) בו ובארבעה עשר (יום) בו ונוח בחמשה עשר בו מ"ט הואיל ונעשה בו נס אמר ר' יהושע בן לוי כרך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו נידון ככרך וקורין בחמשה עשר ועד כמה אמר רבי ירמיה כמחמתן לטבריא והיינו מיל ולימא מיל הא קמ"ל דשיעורא דמיל כמחמתן לטבריא:

(דף ג ע"ב) וא"ר יהושע בן לוי כרך שישב ואח"כ הוקף נידון ככפר מ"ט ואיש כי ימכור בית מושב עיר חומה מושב שהוקף ולבסוף ישב ולא שישב ולבסוף הוקף

דף ב:

ואמר ר' יהושע בן לוי כרך שאין בו עשרה בטלנין נידון ככפר ואע"ג דאתו מעלמא וכרך שהיה מוקף בימי יהושע אף על פי שאין לו עכשיו קורין בחמשה עשר דתניא ר' אליעזר אומר אשר לוא חומה אע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן:

(דף ג ע"א) משפחה ומשפח' למה לי אמר רבי יוסי בר חנינא להביא משפחות כהונה ולויה שמבטלין מעבודתם ובאים לשמוע מקרא מגילה תניא נמי הכי כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדן כולן מבטלין מעבודתם ובאין לשמוע מקרא מגילה מכאן סמכו של בית ר' שמבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגילה:

(דף ג ע"ב) אמר רבא פשיטא לי עבודה ומקרא מגילה מקרא מגילה עדיף מדר' יוסי בר חנינא תלמוד תורה ומקרא מגילה מקרא מגילה עדיף מדסמכו של בית רבי תלמוד תורה ומת מצוה מת מצוה עדיף מדתניא מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת כלה: עבודה ומת מצוה מת מצוה עדיף מולאחותו:

מת מצוה ומקרא מגילה מאי בתר דבעיא הדר פשטה מת מצוה עדיף דאמר מר גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה (דף ד ע"א)

א"ר יהושע בן לוי נשים חייבות במקרא מגילה שאף הן היו באותו הנס וא"ר יהושע בן לוי חייב אדם לקרוא את המגילה בלילה ולשנותה ביום שנאמר אלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי ואמר ריב"ל פורים שחל להיות בשבת פי' יום חמשה עשר לבני כרכים שחל להיות בשבת שואלין ודורשין בענינו של יום דתניא וידבר משה את מועדי ה' משה תקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג אבל מגילה בשבת לא קרינן (דף ד ע"ב) מאי טעמא אמר רבה הכל חייבין במקרא מגילה ואין הכל בקיאין במקרא מגילה גזירה שמא יטלנה בידו וילך אצל בקי ללמוד ויעבירנה ארבע אמות ברה"ר והיינו טעמא דלולב והיינו טעמא דשופר:

גרסי' במסכת סוכה (סוכה מג ע"א) מפני מה אין לולב דוחה את השבת ביו"ט ראשון והלא מצוה מן התורה ואפי' בגבולין ואוקימנא משום דלא ידעינן בקביעא דירחא ומספיקא לא דחינן שבת והיינו טעמא דשופר

דף ג.

והיינו טעמא דמגילה:
(דף ה ע"א)) אמר רב מגילה בזמנה קורין אותה ביחיד ושלא בזמנה קורין אותה בעשרה ורב אסי אמר בין בזמנה בין שלא בזמנה קורין אותה בעשרה הוה עובדא וחש לה רב להא דרב אסי ואע"ג דחש לה רב להא דרב אסי קי"ל כרב דהא ר' יוחנן קאי כותיה דאמרי' לקמן ((דף י"ט ע"ב) א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן הקורא את המגילה הכתובה בין הכתובים לא יצא ולא אמרו אלא בצבור אבל ביחיד יצא ושמעינן מינה דקורין אותה ביחיד כרב דאמר בזמנה קורין אותה ביחיד וכתב רב האי גאון ז"ל מנהג דחזי לנא דמאן דקרי לה למגלה קורא ופושט כאגרת אבל קורא וכורך כספר תורה לא חזי לנא:
מתני' (דף ה ע"א) איזו עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנין פחות מכן הרי זה כפר באלו אמרו מקדימין ולא מאחרין :
גמ' תנא עשרה בטלנין של בהכ"נ:
באלו אמרו. פירוש בקריאת מגילה ובתרומת שקלים מקדימין ולא מאחרין דכתיב ולא יעבור אבל בסעודת

דף ג:

פורים וסעודת ראש חדש וספק מילה וזמן עצי הכהנים וחגיגה וט' באב והקהל מאחרין ולא מקדימין תשעה באב אקדומי פורענותא לא מקדימינן והנך דאכתי לא מטא זמן חיובייהו:
מתני' (דף ו ע"ב) קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה באדר השני אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים :
גמ' הא דקתני אין בין אדר הראשון לאדר השני בארבעה עשר קיימא והכי קתני אין בין ארבעה עשר של אדר הראשון לארבעה עשר של אדר השני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים הא לענין הספד ותענית זה וזה שוין וכן הלכתא:
ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים (דף ז ע"א)) תני רב יוסף שתי מנות לאדם אחד ומתנות לאביונים שתי מתנות לשני בני אדם ((דף ז ע"ב) אביי בר אבין ורב חנינא בר אבין הוו מחלפי סעודתן להדדי:

אמר רבא מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לארור המן ואמר רבא סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו מ"ט ימי משתה ושמחה כתיב בהו: (דף ה ע"ב) תני רב יוסף שמחה מלמד שאסור בהספד משתה מלמד שאסור בתענית יו"ט מלמד שאסור בעשיית מלאכה רבא בריה דרבה אמר הספד ותענית קבילו עלייהו מלאכה לא קבילו עלייהו דמעיקרא כתיב שמחה ומשתה ויום טוב ולבסוף כתיב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ואילו יו"ט לא כתיב וכן הלכתא דקיימא לן דהני תרי יומין דאינון ארביסר וחמיסר תרוייהו אסירי בהספד ובתענית דכתיב במגילת תענית את יום ארבעה עשר בו ואת יום חמשה עשר בו יומי פוריא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענאה בהון ואמר רבא לא

דף ד.

נצרכה אלא לאסור את של זה בזה ואת של זה בזה:
(תענית טו ע"ב) תנן התם כל הכתוב במגילת תענית דלא למספד בהון לפניו אסור ולאחריו מותר רבי יוסי אמר לפניו ולאחריו אסור.
דלא להתענאה לפניו ולאחריו מותר ר' יוסי אמר לפניו אסור ולאחריו מותר והאידנא (ראש השנה יט ע"ב)) בטלה מגילת תענית לבד מחנוכה ופורים ותרוייהו דלא למספד כתיב בהו במגילת תענית הלכך לפניהם ולאחריהם נמי אסור בתענית ובהספד כר' יוסי ואע"ג ((תענית יח ע"א) דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן הלכה כר' יוסי בדלא להתענאה מכלל דבדלא למספד כת"ק ס"ל דאמר לפניו אסור לאחריו מותר אפ"ה כר' יוסי עבדינן דהא רב אשי קאמר כל שלאחריו אסור בהספד ובתענית מותר והא כר' יוסי איתיה דאי ת"ק לית ליה אחריו אסור כלל הלכך חנוכה בין לפניו בין לאחריו אסור בהספד ולגבי פורים בני י"ד אסורין נמי בט"ו בהספד ובתענית ובי"ג אסור בהספד לחודיה ובני ט"ו אסורין בתרוייהו בהספד ובתענית ובט"ז אסור בהספד:
(דף יד ע"א) ת"ר מ"ח נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל לא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה אפילו אות אחת חוץ ממקרא מגילה מאי דרוש א"ר חייא בר אבא א"ר יהושע בן קרחה ק"ו ומה מעבדות לחירות אומרים שירה ממות לחיים לא כ"ש אם כן הלילא נמי נימא א"ר יצחק לפי שאין אומרים שירה על נס הנעשה בחו"ל מתקיף לה רב נחמן והרי יציאת מצרים דנס העשוי בחו"ל הוא וקאמרי הלילא התם כדתניא עד שלא באו לארץ הוכשרו כל הארצות לומר בהן שירה משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר בהן שירה ר"נ אמר קריאתה זו היא הלילא מתקיף לה רבא

מי דמי בשלמא התם הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה הכא מאי נימא הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש אנן הלכך לא אמרינן הלילא בפורים:
(דף טז ע"ב) אמר ר' אבא דמן יפו עשרת בני המן ועשרת בעי לממרינהו בנשימה אחת מ"ט כולהו בהדדי נפק נשמתייהו אמר רבי יונה אמר רבי זירא וא"ו דויזתא צריך לממתחיה בזקיפא מאי טעמא כולהו בחדא זקיפא אזדקיפו א"ר רבי יונה בר פפא דרש ר' שילא איש כפר תמרתא כל השירות כולן אריח על גבי לבינה ולבינה על גבי אריח חוץ משירה זו שהיא אריח על גבי אריח ולבינה על גבי לבינה מאי

דף ד:

טעמא אמר רבי אבהו כדי שלא תהא תקומה למפלתן:
סליקו להו מגילה נקראת
(דף יז ע"א) הקורא את המגילה למפרע לא יצא קראה על פה קראה תרגום בכל לשון לא יצא אבל קורין אותה ללועזות בלעז והלועז ששמע אשורית יצא:
גמ' הקורא את המגילה למפרע לא יצא תאנא וכן בהלל וכן בקרית שמע וכן בתפלה תפלה מנ"ל דתניא שמעון הפקולי הסדיר י"ח ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה א"ר יצחק ואיתימא רבי חייא בר אבא ואמרי לה במתניתא תנא מאה ועשרים זקנים ומהם כמה נביאים תקנו י"ח ברכות על הסדר.
מגילה מנ"ל דכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים מה עשייה למפרע לא אף זכירה למפרע לא.
הלל מנ"ל אמר רבא דאמר קרא ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם ה' כשם שא"א לזרוח השמש למפרע מן המערב למזרח כך אין קורין הלל למפרע.
קרית שמע מנ"ל דכתיב והיו שלא יקרא למפרע:
(דף יז ע"ב) אבל קורין אותה ללועזות בלעז.
(דף יח ע"א) והוא שכתובה בלעז ותניא גפטית לגפטים ועברית לעבריים

דף ה.

יונית ליונים:
והלועז ששמע אשורית יצא. ואע"ג דלא ידע מאי קאמרי יצא מידי דהוה אנשים וע"ה דלא ידעי מאי קאמרי' ואפ"ה נפקי ידי חובתייהו דהא איכא מצות קריאה ופרסומי ניסא:
מתני' (דף יז ע"א) קראה סירוגין ומתנמנם יצא היה כותבה ומגיהה ודורשה אם כוון לבו יצא ואם לאו לא יצא:

גמ' (דף יח ע"א) מאי סירוגין פיסקי פיסקי כגון שקורא מעט ושוהה וחוזר וקורא מעט ושוהה עד שקורא את כולה יצא:
ת"ר קראה סירוגין יצא (דף יח ע"ב) סירוסין לא יצא:
ירושלמי סירוגין קטועין סירוסין קרי חדא פרא חדא פירוש קורא אחד ומניח אחד כגון שקורא פסוק אחד ומדלג השני וקורא פסוק ג' וחוזר וקורא הפסוק השני שדלג הקורא כה"ג לא יצא דה"ל למפרע ר' מונא אומר משום ר' יהודה אף בסירוגין אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש ומסקינן דלית הלכתא כר' מונא אלא אפי' שהה כדי לגמור את כולה יצא וגבי תקיעות נמי אמרינן (ראש השנה לד ע"ב) אמר ר' יוחנן שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא ותניא כוותיה:
תנו רבנן השמיט בה הסופר אותיות או פסוקין וקראן הקורא כמתורגמן המתרגם יצא פירוש שהמתרגם מוסיף דברים כדי לברר טעמו של פסוק ונמצא קורא אותם הדברים על פה כך זה הקורא אם קרא פסוק או אותיות על פה יצא ורמינן עלה דתניא היו בה אותיות מטושטשות או מקורעות אם רשומן ניכר כשרה ואם לאו פסולה ומפרקינן לא קשיא הא בכולה הא במקצתה:

דף ה:

תנו רבנן השמיט בה הקורא פסוק אחד לא יאמר אגמור את כולה ואחזור ואקרא את הפסוק אלא קורא מאותו פסוק ואילך נכנס לבית הכנסת ומצא צבור שקראו חציה לא יאמר אקרא חציה עם הצבור ואחזור ואקרא חציה הראשון אלא קורא מתחלה ועד סוף: ומתנמנם. היכי דמי מתנמנם אמר רב אשי נים ולא נים תיר ולא תיר כגון דקארו ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא וכי מדכרו ליה מדכר:
היה כותבה דורשה ומגיהה אם כוון לבו יצא ואם לאו לא יצא.
אוקימנא כגון דכתיבא כולה קמיה וקרי פסוקא פסוקא במגילתא דמנחה קמיה וכתב ליה דאפילו למאן דאמר מאיש יהודי צריכה שתהא כתובה כולה וקי"ל כרבי יוחנן דאמר אסור לכתוב אפילו אות אחת שלא מן הכתב חוץ מתפילין ומזוזות דאמרינן אביי שרא להו לבני בי רחבא למכתב תפילין ומזוזות שלא מן הכתב כמאן כי האי תנא דתניא רבי יהודה אומר משום רבינו תפילין ומזוזות נכתבין שלא מן הכתב ואין צריכין שרטוט והלכתא מזוזה צריכה שרטוט תפילין אין צריכין שרטוט ואידי ואידי נכתבות שלא מן הכתב מ"ט מיגרס גריסין:

וצריך לשרטוטה למגילתא (דף טז ע"א) דא"ר אסי מגילה צריכה שרטוט כאמתה של תורה:

דף ו.

גרסי' בגיטין בפ"ק (גיטין ז ע"א) שלח ליה מר עוקבא לר' אלעזר בני אדם העומדין עלי ובידי למוסרן למלכות מהו שרטט וכתב ליה אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי אע"פ שרשע לנגדי אשמרה לפי מחסום שלח ליה מצערן לי טובא ולא מצינא דאיקום בהו שלה ליה דום לה' והתחולל לו דום לה' והוא יפילם לפניך חללים חללים השכם והערב עליהם לבהמ"ד והן כלים מאליהם:
(גיטין ו ע"ב) א"ר יצחק שנים כותבין בלא שרטוט שלש אין כותבין בלא שרטוט במתניתא תנא ג' כותבין ארבע אין כותבין:
מתני' (דף יז ע"א) היתה כתובה בסם בסיקרא בקומוס ובקנקנתום על הנייר ועל הדיפתרא לא יצא עד שתהא כתובה אשורית ובספר ובדיו:
גמ' (דף יט ע"א) דפתרא מליח וקמיח ולא עפיץ נייר מחקא:
מתני' בן עיר שהלך לכרך ובן כרך שהלך לעיר אם עתיד לחזור למקומו קורא כמקומו ואם לאו קורא עמהם מהיכן קורא אדם את המגילה ויוצא בה ידי חובתו ר' מאיר אומר כולה רבי יהודה אומר מאיש יהודי ר' יוסי אומר מאחר הדברים האלה:
גמ' בן עיר שהלך לכרך אמר רבא לא שנו אלא שעתיד לחזור בליל י"ד ונתעכב ולא חזר אבל אם אינו עתיד לחזור בליל י"ד קורא עמהם דכתי' היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות מכדי היהודים הפרזים כתיב למה לי למכתב היושבים בערי הפרזות אלא הא קמ"ל

דף ו:

דפרוז בן יומו נקרא פרוז ומדפרוז בן יומו נקרא פרוז מוקף בן יומו נקרא מוקף:
מהיכן קורא אדם את המגילה ויוצא בה ידי חובתו ר"מ אומר כולה ר' יהודה אומר מאיש יהודי ר' יוסי אומר מאחר הדברים האלה אמר ר' חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כדברי האומר כולה ואפילו למ"ד מאיש יהודי צריכה שתהא כתובה כולה
אמר רבי חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב מגילה נקראת ספר ונקראת אגרת נקראת ספר שאם תפרה בחוטי פשתן פסולה ונקראת אגרת שאם הטיל בה ג' חוטי גידין כשרה שתים בב' קצות היריעה ואחת בתוך היריעה א"ר נחמן בר יצחק ובלבד שיהו משולשין (דף יט ע"ב)

א"ר יוחנן הקורא את המגילה הכתובה בין הכתובים לא יצא ומחו ליה אמוחא לא אמרו לא יצא אלא בצבור אבל ביחיד יצא אמר רבא ובצבור נמי לא אמרן אלא דלא מחסרא פורתא או מייתרא פורתא אשאר יריעתא אבל מחסרא פורתא או מייתרא פורתא אשאר יריעתא כיון דמחזיא במגילה בפני עצמה אפי' בצבור נמי יצא
ואמר רבי יוחנן שיור התפר שמשיירין בתחלת היריעה וסופה הלכה למשה מסיני ומחו ליה אמוחא לא אמרו אלא כדי שלא יקרע:
מתני' הכל כשרין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן ור' יהודה מכשיר בקטן:
(דף כ ע"א) אין קורין את המגילה אלא ביום לא מלין ולא טובלין ולא מזין וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול עד הנץ החמה וכולן שעשו משעלה עמוד

דף ז.

השחר כשר:
(דף כ ע"ב) כל היום כשר לקרות את המגילה. לקרות את ההלל. לתקיעת שופר. ולנטילת לולב. ולתפלת המוספין. ולמוספין. ולוידוי הפרים. ולוידוי מעשר. ולוידוי יום הכפורים. לסמיכה. לשחיטה. לתנופה. להגשה. [לקמיצה]. להקטרה. למליקה. ולקבלה. ולהזיה. ולהשקאת סוטה. ולעריפת עגלה. ולטהר את המצורע. כל הלילה כשר לקצור את העומר ולספירת העומר והקטר חלבים ואברים זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום וכל דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה:
סליקו להו הקורא את המגילה
בני העיר שמכרו רחובה של עיר לוקחין בדמיו בהכ"נ בהכ"נ לוקחין תיבה תיבה לוקחין מטפחות מטפחות (דף כו ע"א) לוקחין ספרים ספרים לוקחין תורה אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרים ספרים לא יקחו מטפחות מטפחות

דף ז:

לא יקחו תיבה תיבה לא יקחו בהכ"נ בהכ"נ לא יקחו את הרחוב וכן במותריהן:
גמ' אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן זו דברי רבי מנחם ברבי יוסי סתימתאה אבל חכמים אומרים רחוב אין בו משום קדושה ור' מנחם בר' יוסי מ"ט הואיל והעם מתפללין בו בתעניות ובמעמדות ורבנן ההוא אקראי בעלמא הוא:
בית הכנסת לוקחים תיבה. אמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יוחנן לא שאנו אלא בית הכנסת של כפרים אבל בשל כרכין כיון דמעלמא קאתו ליה הויא דרבים ולא מצו מזבני ליה

אמר רב אשי והאי בי כנישתא דמתא מחסיא אע"ג דמעלמא קאתו לה כיון דאדעתא דידי קאתו לה אי בעינא מצינא לזבונא:
אמר רב לא שנו אלא שלא מכרו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אבל מכרו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אפי' (דף כו ע"ב) למשתי ביה שכרא שפיר דמי רבינא הוה ליה ההוא תלא דבי כנישתא בארעיה אתא לקמיה דרב אשי אמר ליה זבניה משבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר וזבנה וזרעה אמר רב חסדא לא לסתור איניש בי

דף ח.

כנישתא עד דבני בי כנישתא אחריתי משום פשיעותא:
וגרסי' בפ' השותפין (בבא בתרא ג ע"ב) והנ"מ דלא חזא ביה תיוהא אבל חזא ביה תיוהא סתר ובני לה כי הא דרב אשי חזא בה תיוהא בבי כנישתא דמתא מחסיא סתרה ובנייה ולא אפקיה לפוריא מינה עד דתקין לה שופכי:
אמר רבא האי בי כנישתא חלופא וזבונא שרי אוגודה ומשכונה אסיר מ"ט בקדושתה קיימא כדמעיקרא ליבני נמי חלופינהו וזבונינהו שרי אוזפינהו אסור והנ"מ בעתיקא אבל בחדתא לית לן בה ואפילו למ"ד הזמנה מילתא היא הנ"מ כגון בגד למת דחזי לאשתמושי ביה אבל הני כטווי לארוג דמי וליכא מאן דאמר.
מתנה בשבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר פליגי בה רב אחא ורבינא חד אסר וחד שדי מאן דאסר במאי תפקע קדושתה ומאן דשרי אמר אי לאו דהוה ליה הנאה מיניה לא יהב ליה מתנה הלכך הויא ליה מתנה בזביניה והלכתא כמאן דשרי:
ת"ר תשמישי מצוה נזרקים תשמישי קדושה נגנזין ואלו הן תשמישי מצוה סוכה ולולב וציצית ושופר ואלו הן תשמישי קדושה דלוסקאות תפילין ומזוזות ותיק של ס"ת ונרתיק של תפילין

דף ח:

ורצועותיהן.
ואמר רבא מריש הוה אמינא כורסיא תשמיש דתשמיש הוא כיון דחזינא דמותבן ספרא עליה אמינא תשמיש קדושה הוא ואמר רבא האי תיבותא דאירפט מעבדיה תיבותא זוטרתי שרי כורסיא אסיר כורסיא מעבדיה כורסיא זוטא שרי דרגא לכורסיא אסיר ואמר רבא האי פריסא תשמיש דתשמיש הוא כיון דחזינא דעייפי ליה ומנחי ספר תורה עילויה אי נמי פרסי ליה אסיפרא אמינא תשמיש קדושה :

ואמר רבא הני זיבולי דחומשי וקומטרי דספרי תשמישי קדושה נינהו ונגנזים פשיטא מהו דתימא הני לאו לכבוד עבידי לנטורי בעלמא עבידי וכאנדרונא דמיאן קמ"ל:
אמר מר זוטרא משמיה דרב ששת מטפחות ספרים שבלו עושין אותם תכריכים למת מצוה וזו היא גניזתן ואמר רבא ספר תורה שבלה גונזין אותה אצל תלמיד חכם ואפילו שונה הלכות ואמר רב אחא בר יעקב ובכלי חרס שנאמר ונתתם בכלי חרס למען יעמדו ימים רבים
ואמר רב פפי משמיה דרבא מבי כנישתא לבי רבנן שרי מבי רבנן לבי כנישתא אסור ורב פפא משמיה דרבא אמר איפכא והלכתא כרב פפי (דף כז ע"א) דאמר ריב"ל בהכ"נ מותר לעשותו בהמ"ד דאלמא בית המדרש עדיף
ת"ר מניחין תורה ע"ג תורה ותורה על גבי חומשין וחומשין על גבי נביאים וכתובים אבל לא נביאים וכתובים על גבי חומשין ולא חומשין ע"ג תורה
אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן משום ר"ג אין מוכרין ס"ת אפילו ישן ליקח בו חדש וא"ר יוחנן משום ר"מ אין מוכרין ס"ת אלא ללמוד תורה ולישא אשה ת"ר לא ימכור אדם ס"ת אע"פ שאינו צריך לו יתר על כן אמר ר"ש בן גמליאל אפילו אין לו מה יאכל ומכר ספר תורה או בתו אינו רואה סימן ברכה לעולם:
וכן במותריהם. אמר רבא לא שנו אלא שמכרו והותירו אבל גבו והותירו מותר ומכרו והותירו נמי לא אמרן אלא שלא התנו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אבל התנו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אפילו לדוכסוסיא מותר מאי דוכסוסיא פרשא דמתא
אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן בני העיר שהלכו לעיר אחרת ופסקו להם צדקה נותנין וכשהן באין מביאין אותה עמהם ומפרנסין בהן עניי עירם תנ"ה בני העיר שהלכו לעיר אחרת ופסקו עליהם צדקה נותנין וכשהן באין מביאין אותה עמהם ומפרנסין בה עניי עירם ויחיד שהלך לעיר אחרת ופסקו עליו צדקה תנתן לעניי אותה העיר
רב הונא גזר תעניתא על לגביה רב הונא בר חנילאי וכל בני מתיה רמו עלייהו צדקה יהבו כי בעו למיזל אמרי ליה ליתבינהו ניהלן מר וניזיל ונפרנס בו עניי דמאתן אמר להו תנינא במה דברים אמורים שאין שם (דף כז ע"ב) חבר עיר אבל יש שם חבר עיר תנתן לחבר עיר וכ"ש דעניי דידי ודידכו עלאי סמוכו:
מתני' אין מוכרין משל רבים ליחיד מפני שמורידין אותם מקדושתם דר"מ אמרו לו א"כ אף לא מעיר גדולה לעיר קטנה אין מוכרין בהכ"נ אלא על תנאי

דף ט.

אימתי שירצו יחזירוהו דברי ר"מ וחכמים אומרים מוכרין אותו ממכר עולם חוץ מד' דברים למרחץ ולבורסקי ולבית הטבילה ולבית המים רבי יהודה אומר מוכרין אותו לשם חצר והלוקח מה שירצה יעשה (דף כח ע"א) ועוד א"ר יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידין בתוכו ואין מפשילין לתוכו חבלים ואין פורסין לתוכו מצודות ואין שוטחין על גגו פירות ואין עושין אותו קפנדריא שנאמר והשמותי את מקדשיכם כקדושתן הן אף כשהן שוממין עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש:

גמ' (דף כז ע"ב) אמר רב יהודה אמר שמואל מותר לאדם להשתין מים בתוך ד' אמות של תפלה.

שאלו תלמידיו את רבי ינאי במה הארכת ימים אמר להם מימי לא השתנתי מים בתוך ד' אמות של תפלה ולא כניתי שם לחברי ולא בטלתי מקדוש היום אמה זקנה היתה לי ופעם אחת לא היה לי יין לקדוש היום מכרה כפה של ראשה והביאה לי יין לקידוש היום וכשמתה הניחה לו ג' מאות גרבי יין וכשמת הוא הניח לבניו ג' אלפים גרבי יין:

ועוד אמר ר' יהודה וכו'. ת"ר בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגין בהן קלות ראש אין אוכלין בהן ואין שותין בהן (דף כח ע"ב) ואין נאותין בהן ואין מטיילין בהן ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים אבל קורין בהן ושונין בהן ומספידין בהן הספד של רבים ומכבדים אותן ומרביצים אותן א"ר יהודה אימתי בישובן אבל בחרבנן מניחין אותן ועולין בהן עשבים מפני עגמת נפש:

א"ר אסי בתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשויות ואעפ"כ אין נוהגין בהן קלות ראש ומאי נינהו חשבונות דאמר רב ששת בהכ"נ שמחשבין בה חשבונות לסוף מלינין בו מת מצוה:

ואין נאותין בהן אמר רבא חכמים ותלמידיהם מותרין דאריב"ל מאי בי רבנן ביתא דרבנן: ואין נכנסין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים רבינא ורב אחא בר אבא הוו קיימי וקא שיילו שמעתא מרבא אתא זילחא דמיטרא עיילי לבי בנישתא אמרי הא דעיילינן לבי כנישתא לאו משום מיטרא הוא אלא דשמעתא בעיא צילותא א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי וכי איצטריך אינש למיקרי גברא מבי כנישתא מאי א"ל אי צורבא מרבנן לימא שמעתא ואי תנא הוא לימא הלכה ואי קרא הוא לימא פסוקא ואי לאו בר הכי הוא לימא לינוקא אימא לי פסוקך אי נמי נשהי פורתא וניקם:

ומספידין בתוכו הספד של רבים. מחוי רב חסדא כגון הספדא דקאי ביה רב ששת מחוי רב ששת כגון דקאי ביה רב חסדא רפרם ספדה לכלתיה בבי כנישתא אמר אי משום

יקרא דידי אי משום יקרה דידה מיתא אתו כולי עלמא ר' זעירא ספדיה להההוא מרבנן בבי כנישתא אמר אי משום יקרא דידי אי משום יקרא דידיה מיתא אתו כ"ע:
תנן התם ודאישתמש בתגא חלף א"ר שמעון בן לקיש זה שמשתמש במי ששונה הלכות דאמר עולא לישתמש

דף ט:

איניש במאן דתני ארבעה ולא ישתמיש איניש במאן דמתני ארבעה פירוש דתאני ארבעה מי ששונה ארבעה סדרי משנה ופירוש דמתני מי שגמר תלמוד ארבעה סידרי:
(דף כט ע"א) ת"ר מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת הכלה בד"א בשאין לו כל צרכו אבל יש לו כל צרכו אין מבטלין וכמה כ"צ אמר רב שמואל בר אויא משמיה דרב תליסר אלפי גברי ושתא אלפי שיפורי והנ"מ לדקרי ותני אבל דמתני לית ליה שעורא:
ואין עושין אותה קפנדריא מאי קפנדריא כמאן דאמר אדמקיפנא [אדרי] אהדר ואעול בהא אמר ר"נ אמר רבה בר אבהו הנכנס לבהכ"נ על מנת שלא לעשות קפנדריא מותר לעשות קפנדריא:
עלו בה עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש תניא לא יתלוש ויאכל אבל תולש ומניח ת"ר בית הקברות אין נוהגין בה קלות ראש ואין מרעין בהם את הבהמה ואין מוליכין בהם אמת המים ואין מלקטין מהן עשבים מפני כבודן של מתים ואם לקט שורפם במקומם:
מתני' ר"ח אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים חל להיות בתוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת אחרת.
בשניה זכור בשלישית פרה אדומה ברביעית החדש הזה בחמישית חוזרין לסדרן לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים ולתעניות ולמעמדות וליום הכפורים:
גמ' (דף כט ע"ב) מאי פרשת שקלים רב אמר צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ושמואל אמר כי תשא תניא כוותיה דשמואל ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין כי תשא ומפטירין ביהוידע הכהן ואמר רבי יצחק נפחא ר"ח אדר שחל להיות בשבת מוציאין שלש תורות וקורין באחת עניינו של יום ובאחת ר"ח ובאחת כי תשא:
ואמר רבי יצחק נפחא ר"ח טבת שחל להיות בשבת מוציאין שלש תורות אח' קורין בו עניינו

דף י.

של יום ואח' בשל ראש חדש ובאח' בשל חנוכה.
וראש חדש טבת שחל להיות בחול אמר רבי יצחק נפחא קרו תלתא בראש חדש וחד קרי בחנוכה וכן הלכתא וראש חדש אדר שחל להיות בואתה תצוה אמר אביי קרו שיתא בואתה תצוה עד ועשית כיור נחשת וחד חוזר וקורא מכי תשא עד ועשית כיור נחושת וקיימא לן כוותיה.
חל להיות בכי תשא עצמה (דף ל ע"א) אמר אביי קרו שיתא מכי תשא עד ויקהל וחד חוזר וקורא מכי תשא עד ועשית כיור.
תניא כוותיה דאביי חל להיות בכי תשא עצמה קורין אותה וכופלין אותה:
איתמר ראש חודש אדר שחל להיות בערב שבת רב אמר מקדימין וקורין בשבת שעברה ושמואל אמר מאחרין וקי"ל כרב:
בשניה זכור: איתמר פורים שחל להיות ערב שבת רב אמר מקדימין ושמואל אמר מאחרין והלכתא כרב ואפילו בני חמשה עשר שחל פורים שלהן להיות בשבת מקדימין וקורין בשבת שעברה:
בשלישית פרה אדומה: תנו רבנן ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין בכי תשא ומפטירין ביהוידע הכהן ואיזה היא שבת ראשונה כל שחל ר"ח אדר להיות בתוכה ואפי' בע"ש.
בשניה זכור ומפטירין כה אמר ה' צבאות פקדתי ואיזה היא שבת שניה כל שחל פורים להיות בתוכה ואפי' בערב שבת:
בשלישית פרה אדומה ומפטירין וזרקתי עליכם מים טהורים ואיזו היא שלישית כל שסמוכה לפורים מאחריו:
משכחת לה כשחל ר"ח ניסן באמצע שבת אבל אם חל ר"ח ניסן להיות בשבת הויא שלישית הסמוכה לר"ח ניסן:
ברביעית החדש הזה ומפטירין כה אמר ה' אלהים בראשון באחד לחדש (דף ל ע"ב) ואיזו היא שבת רביעית כל שחל ר"ח ניסן להיות בתוכה ואפי' בע"ש.
בחמישית חוזרין לסדרן לסדר מאי א"ר אמי לסדר פרשיות ור' ירמיה אמר לסדר הפטרות וקי"ל כר' ירמיה:
ירושלמי ר' אבא בשם ר' חייא בר אשי אמר אין מפסיקין בין פורים לפרה ר' לוי אמר אין מפסיקין בין פרה להחדש וסימן כל הפרשיות הללו בין הכוסות האלו אם רצה לשתות ישתה בין שלישי לרביעי לא ישתה ובדין הוא שיקדים החדש לפרה שבאחד

בניסן הוקם המשכן ובשני ימים בניסן נשרפה פרה אדומה ולמה הקדימוה מפני שהיא טהרתן של ישראל:
נקוט האי סימנא בידך כדמקלע ר"ח אדר הסמוך לניסן בשבת או בשני בשבת או ברביעי בשבת או בששי בשבת צריכין לאפסוקי בהדין פרשיות וסימן זבד"ו והדין פרטא דמילתא כד מיקלע ביום שבת מפסיקין בחמיסר באדר וסימן זט"ו וכד מיקלע

דף י:

בתרין בשבא מפסיקין בשיתא באדר וסימן ב"ו וכד מקלע בארבע בשבא מפסיקין בד' באדר וסימן ד"ד וכד מיקלע בשיתא בשבא מפסיקין בתרין ובשיתא עשר באדר וסימן ובי"ו:
מתני' בפסח קורין בפרשת המועדות שבתורת כהנים בעצרת שבעה שבועות תספר לך בר"ה בחדש השביעי באחד לחדש ביוה"כ אחרי מות ביום הראשון של חג קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים ובשאר ימות החג קוראין בקרבנות החג:
גמ' בפסח קורין בפרשת המועדות שבתורת כהנים (דף לא ע"א) והאידנא נהוג עלמא למיקרי משך תורא קדש בכספא פסל במדברא שלח בוכרא ומפטירין ביום הראשון בפסח גלגל ובשני פסח יאשיהו וביו"ט האחרון וידבר דוד ולמחר עוד היום בנוב לעמוד:
בעצרת ביום הראשון בחדש השלישי ומפטירין במרכבה וביום טוב שני שבעה שבועות ומפטירין בחבקוק:
בר"ה ביו"ט הראשון וה' פקד את שרה ומפטירין בחנה וביום שני ויהי אחר הדברים האלה והאלהי' נסה את אברהם ומפטיר הבן יקיר לי אפרים ביוה"כ שחרית קוראין אחרי מות ומפטירין כי כה אמר רם ונשא במנחה בעריות ומפטיר ביונה בן אמתי:
בחג בשני ימים טובים הראשונים קורין בפרשת המועדות שבתורת כהנים ומפטירין הנה יום בא לה' וביום טוב שני מפטירין ויקהלו אל המלך שלמה ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג:
גרסינן בסוכה בפרק אחרון (סוכה נה ע"א) אתקין אמימר בנהרדעא דמדלגין דלוגי וקא פריש גאון כך מנהג בשתי ישיבות ביום ראשון וביום שני שהם שני ימים טובים קורין ובחמשה עשר בלבד וביום שלישי שהוא חולו של מועד קורא כהן וביום השני ולוי קורא ביום השלישי וישראל קורא וביום השלישי והרביעי קורא וביום השני וביום השלישי ויום רביעי כהן קורא וביום השלישי ולוי קורא וביום הרביעי וישראל קורא וביום הרביעי והרביעי קורא וביום השלישי וביום הרביעי ועל פי הסדר הזה

דף יא.

קורין בכל יום ויום עד יום שביעי:
ביום טוב האחרון של חג כל הבכור ומפטירין ויהי ככלות שלמה ולמחר קורין וזאת הברכה ומפטירין ויעמוד שלמה לפני מזבח ה'.
ס"א ויהי אחרי מות משה:
אמר רב נחמן בר אבא שבת שחלה להיות בחולו של מועד בין בניסן בין בתשרי קרינן ראה אתה אומר אלי ואפטורי בניסן העצמות היבשות בחג בתשרי והיה ביום ההוא ביום בא גוג:
מתני' בחנוכה בנשיאים בפורים ויבא עמלק בראשי חדשים ובראשי חדשיכם במעמדות במעשה בראשית בתעניות קללות וברכות אין מפסיקין בקללות אלא אחד קורא את כולן בשני ובה' ובשבת במנחה קורין כסדרן ואינו עולה להם לחשבון שנא' וידבר משה את מועדי ה' מצותן שיהו קורין כל אחד ואחד בזמנו:
גמ' בחנוכה בנשיאים ומפטירין בנרות דזכריה ואי מקלעי שתי שבתות שבת ראשונה בנרות דזכריה ובשבת שניה בנרות דשלמה:
בפורים קורין ויבא עמלק בראשי חדשים ובראשי חדשיכם ואי מיקלע בשבת.
מפטירין והיה מידי חדש בחדשו: א"ר הונא ר"ח שחל להיות באחד בשבת מאתמול מפטירין ויאמר לו יהונתן מחר חדש ואמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב (אשי) (דף לא ע"ב) ר"ח אב שחל להיות בשבת מפטירין חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי ובתשעה באב קורין כי תוליד בנים ובני בנים ומפטירין אסוף אסיפם נאם ה':
בתעניות ברכות וקללות אין מפסיקין בקללות מנה"מ אמר רב אחא בר גמדא א"ר סימאי דא"ק מוסר ה' בני אל תמאס ר"ש אמר לפי שאין אומרים ברכה על הפורענות אלא היכי עביד תנא כשהוא מתחיל מתחיל בפסוק שלפניהם וכשהוא מסיים מסיים בפסוק שלאחריהם אמר אביי לא שנו אלא קללות שבתורת כהנים אבל בקללות של משנה תורה פוסק מ"ט אמר אביי הללו בלשון רבים והללו בלשון יחיד הללו משה מפי הגבורה אמרן והללו משה מפי עצמו אמרן תניא ר"ש בן אלעזר אומר עזרא תקן להם לישראל שיהיו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת ושבמשנה תורה קודם ר"ה מ"ט אמר אביי ואיתימא ר"ש בן לקיש כדי שתכלה שנה וקללותיה דעצרת נמי ר"ה לאילן הוא כדתנן (ראש השנה טז ע"א) ובעצרת על פירות האילן:
בשני ובחמישי. ת"ר מקום שמפסיקין בשבת בשחרית שם קורין במנחה בשבת במנחה בשני בשני בחמישי בחמישי לשבת הבאה ד"ר

דף יא:

מאיר רבי יהודה אומר מקום שמפסיקין בשבת בשחרית שם קורין במנחה ובשני ובחמישי ולשבת הבאה וכן הלכתא (דף לב ע"א) תנו רבנן פותח ורואה גולל ומברך וחוזר ופותח וקורא דברי ר"מ ר' יהודה אומר פותח ורואה ומברך וקורא וכן הילכתא:
ירושלמי בפרק אין עומדין להתפלל היה קורא בתורה ונשתתק זה שעומד תחתיו יתחיל ממקום שהתחיל הראשון ואם תאמר ממקום שפסק הראשון הראשונים נתברכו לפניהם ולא לאחריהם והאחרונים נתברכו לאחריהם ולא לפניהם וכתיב תורת ה' תמימה משיבת נפש שתהא כולה תמימה א"ר זירא אמר רב מתנא אמר שמואל הלוחות והבימות אין בהם קדושה אמר רבי שפטיה א"ר יוחנן הגולל ס"ת יעמידנו על התפר שאם יקרע יקרע על התפר וא"ר שפטיה א"ר יוחנן הגולל ס"ת גולל מבחוץ ואינו גולל מבפנים וכשהוא מהדקו מהדקו בפנים ואינו מהדקו בחוץ:
וא"ר שפטיה אמר רבי יוחנן עשרה שקראו בס"ת גדול שבכולן גולל ס"ת דאמר רבי יהושע בן לוי י' שקראו בתורה הגולל מקבל שכר כולן שכר כולן ס"ד אלא אמר אביי נוטל שכר כנגד כולן א"ר משרשיא שני תלמידי חכמים שיושבין בעיר אחת ואין נוחין זה לזה בהלכה עליהם הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם פי' וגם אני נתתי להם חוקים והם לא טובים זה לזה לפיכך אני מביא עליהם משפטים לא יחיו בהם והאוחז ס"ת ערום נקבר ערום ערום ס"ד אלא אימא נקבר ערום בלא אותה מצוה א"ר ינאי בריה דר' ינאי סבא משמיה דד' ינאי רבה מוטב תגלל המטפחת ואל יגלל ס"ת:
וידבר משה את מועדי ה' מצותן שיהו קורין כל אחד ואחד בזמנו ת"ר משה תקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענייני של יום הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת והלכות חג בחג:

סליקו להו בני העיר

(דף כא ע"א) הקורא את המגילה עומד ויושב קראה אחד קראוה שנים יצאו מקום שנהגו לברך יברך שלא לברך לא יברך בשני ובחמישי ובמנחה בשבת קורין שלשה אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהם ואין מפטירין בנביא והפותח וחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה:
גמ' הקורא את המגילה עומד ויושב תנא מה שאין כן בתורה ומנא לן דקורא בתורה צריך להיות עומד א"ר אבהו דאמר קרא ואתה פה עמוד עמדי אמר רב יהודה אמר רב מנין לרב שלא ישב על גבי מטה וישנה לתלמידיו על גבי קרקע שנאמר

דף יב.

ואתה פה עמוד עמדי:
קראה אחד קראוה שנים (דף כא ע"א) תנא מה שאין כן בתורה תנו רבנן בתורה אחד קורא ואחד מתרגם ובלבד שלא יהא אחד קורא ושנים מתרגמין ובנביא אפילו אחד קורא ושנים מתרגמינן ובלבד שלא יהו שנים קורין ושנים מתרגמין ובמגילה אפילו עשרה קורין ועשרה מתרגמין מ"ט כיון דחביב' להו יהבו דעתייהו:
מקום שנהגו לברך יברך אמר אביי לא שנו אלא לאחריה אבל לפניה חייב לברך דאמר רב יהודה אמר רב כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן ומאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא דכתיב וירץ אחימעץ דרך הככר ויעבר את הכושי:
לפניה מאי מברך רב ששת מקטרוניא איקלע לקמיה דרב ששת ובריך מנ"ח סימן:
לאחריה באתרא דנהיגי מאי מברך א"ר יוחנן ברוך הרב את ריבנו והדן את דיננו והנוקם את נקמתנו והנפרע לנו מצרינו והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו ברוך הנפרע לעמו ישראל מכל צריהם רבא אמר האל המושיע אמר רב פפא הלכך נימרינהו לתרוייהו:
בשני ובחמישי בשבת במנחה קורין ג' הני ג' כנגד מי א"ר אסי כנגד כהנים לוים וישראלים אין פוחתים מעשרה פסוקים בבית הכנסת וידבר עולה מן המנין ירושלמי והא איכא פרשת עמלק ומשני שאני התם דסליק ענייגא ואיבעית אימא שאני הכא שהוא סדורו של יום והני עשרה פסוקים כנגד מי אריב"ל כנגד עשרה בטלנין של בהכ"נ רב יוסף אמר כנגד עשרת הדברות שנאמרו למשה בסיני רבי יוחנן אמר כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם והא תשעה הוו בראשית נמי מאמר הוא דכתיב בדבר ה' שמים נעשו אמר רבא ראשון שקרא ארבעה משובח שהרי הקופות שכתב עליהן אלף בית גימל לידע איזה מהן נתרמה ראשון להקריב ממנה האשון שמצוה בראשון:
ואמצעי שקרא ארבעה הרי זה משובח דתניא אל מול פני המנורה יאירו מלמד שמצדד פניהם כלפי נר מערבי א"ר יוחנן מכאן שאמצעי משובח:
ואחרון שקרא ארבעה משובח משום דמעלין בקדש ולא מורידין רב פפא אקלע לבי כנישתא דאבי גזר קרי קמי ראשון ארבעה ושבחיה רב פפא:
ובפרשת האזינו קורין בסימן הזי"ו ל"ך שקורא ראשון מן האזינו עד זכור ימות עולם והשני קורא מן זכור ימות עולם עד ירכיבהו והשלישי קורא מן ירכיבהו עד וירא ה' וינאץ ובשבת קורא הרביעי מוירא ה' עד לו חכמו והחמישי קורא מלו חכמו עד כי אשא אל שמים ידי והששי קורא מן כי אשא אל שמים ידי ועד סוף השירה:

גרסינן בפרק הקומץ את המנחה (דף ל ע"א) אמר רבי יהושע בר אבא אמר רב גידל אמר רב שמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותם בבהכ"נ:

דף יב:

הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה. תנא פותח מברך לפניה וחותם מברך לאחריה והאידנא דכולהו מברכי לפניה ולאחריה היינו טעמא תקינו רבנן גזרה משום הנכנסין וגזרה משום היוצאין: (דף כא ע"א)

מתני' בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן ואין מפטירין בנביא הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה זה הכלל כל שיש בו מוסף ואין בו יו"ט קורין ד' ביו"ט ה' ביום הכפורים ששה בשבת ז' אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן ומפטירין בנביא והפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה:

גמ' בעא מיניה עולא בר רב מרבא פרשת ר"ח כיצד קורין אותה צו את בני ישראל וגו' דהוי תמניא פסוקי היכי לעביד ליקרי תרי תלתא תלתא פשו להו תרי ואין משיירין בפרשה פחות מג' פסוקים ליקרו [תרי] ארבעה ארבעה וביום השבת דהויא תרי ובראשי חדשיכם חמשה היכי לעביד ליקרו תרי מהא וחד מהא (דף כב ע"א) אין מתחילין בפרשה פחות מג' פסוקין ליקרו תרי מהא ותלתא מהך אין משיירין בפרשה פחות מג' פסוקים

ופשטינן רב אמר דולג ושמואל אמר פוסק ופירוש דולג חוזר השני וקורא פסוק (מן) השלישי שקרא הראשון ומוסיף שנים אחרים נמצא שקרא שלשה ונשארו שלשה קורא אותן השלישי ושמואל אמר פוסק פוסק אחד לשנים וקורא את חציו ומניח את חציו שלח ליה רבה בריה דרבא לרב יוסף הלכתא מאי א"ל דולג והלכתא האמצעי דולג:

ותשעה באב ותענית צבור קורין שלשה דתניא זה הכלל כל יום שיש בו ביטול מלאכה לעם כגון תענית צבור ותשעה באב קורין שלשה ושאין בו ביטול מלאכה לעם כגון

דף יג.

ראשי חדשים ומועד קורין ד':

א"ר אלעזר אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אא"כ נענה כיהושע שנאמר ויאמר ה' אל יהושע קום לך אמר רב חייא בריה דרב הונא חזינא להו לאביי ורבא דבי נפלי אאפייהו דמצלי אצלוויי:

זה הכלל כל שיש בו מוסף ואינו יו"ט קורין ארבעה ביום טוב חמשה וכו' זה הכלל סימנא בעלמא הוא דלא תימא יום טוב ומועד כי הדדי נינהו אלא (דף כב ע"ב) נקוט

האי כללא בידך כל דטפי מילתא מחבריה טפי ליה גברא יתירה בראשי חדשים ובמועד דאיכא קרבן מוסף ארבעה ביו"ט דאסור בעשיית מלאכה חמשה ביוה"כ דענוש כרת ששה בשבת דאיסור סקילה שבעה

(דף כג ע"א)) ת"ר הכל עולין למנין שבעה ואפילו קטן ואפילו אשה אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בתורה מפני כבוד הצבור איבעיא להו מפטיר מהו שיעלה למנין רב הונא ורב ירמיה בר אבא חד אמר עולה וחד אמר אינו עולה והלכתא עולה דאמרינן בפרק בני העיר ((דף ל ע"א) ר"ח אדר שחל להיות בואתה תצוה אמר אביי קרו שיתא מואתה תצוה עד ועשית כיור נחשת וחד קודא מכי תשא עד ועשית כיור נחשת והיינו מפטיר אלמא מפטיר עולה למנין ז' וכן הלכה.

אלא אשכחן מרב נטרונאי גאון דאמר משמיה דרבנן סבוראי דהיכא דקרו שיתא ואפסיקו בקדיש והדר אפטירו אינו עולה והיכא דלא אפסיקו בקדישא לקמיה הפטרה עולה למניין ז' וטעמא רבה ומסתבר הוא:

תניא מפטיר בנביא לא יפחות מעשרים ואחד פסוקין כנגד ז' שקראו בתורה (דף כג ע"א) ואי סליק עניינא בבציר מעשרים ואחד כגון עולותיכם ספו על זבחיכם לא בעינן עשרים ואחד ואי איכא תורגמן נמי לא בעינן עשרים ואחד אלא אפי' לא קרא אלא י' פסוקין שפיר דמי דתני ר' חלפתא בן שאול לא שנו אלא במקום שאין תורגמן אבל במקום שיש תורגמן פוסק דאמר רב נחמן בר אבא זימנין סגיאין הוה קאימנא קמיה דרב נחמן וכי הוה קרינן י' פסוקים במקום שיש תורגמן אמר לן אפסיקו:

ירושלמי משה תקן להם לישראל שיהו קורין בתורה בשבתות ובימים טובים ובראשי חדשים ובחולו של מועד שנא' וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל עזרא תקן להם לישראל שיהו קורין שלשה בתורה בשני ובחמישי ובשבת במנחה:

מתני' אין פורסין על שמע ואין עוברין לפני התיבה

דף יג:

ואין נושאין את כפיהם ואין קורין בתורה ואין מפטירין בנביא ואין עושין מעמד ומושב ואין אומרים ברכת אבלים ותנחומי אבלים וברכת חתנים ואין מזמנין על המזון בשם פחות מעשרה ובקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהן:

גמ' מנה"מ א"ר חייא בר אבא אמר ר' יוחנן אמר קרא ונקדשתי בתוך בני ישראל כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה:

ואין עושין מעמד ומושב מ"ט כיון דבעו למימר עמדו יקרים עמדו שבו יקרים שבו בבציר מעשרה לאו אורח ארעא:
ירושלמי אין פורסין על שמע פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להם מקצתם גומר אין עוברין לפני התיבה פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להם מקצתם גומר אין נושאין את כפיהן פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להם מקצתם גומר אין מפטירין בנביא פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להם מקצתם גומר ועל כולם הוא אומר ועוזבי ה' יכלו:
אין אומרין ברכת אבלים וברכת חתנים מאי ברכת אבלים ברכת רחבה דא"ר יצחק א"ר יוחנן ברכת חתנים בעשרה וחתנים מן המנין ברכת אבלים בי' ואבלים אינם מן המנין:
ואין מזמנין על המזון מ"ט כיון דבעי למימר נברך לאלהינו בציר מעשרה לאו אורח ארעא:
מתני' הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקים ולא יקרא לתורגמן יותר מפסוק אחד ובנביא שלשה

דף יד.

(דף כד ע"א) ואם היו שלשתן שלש פרשיות קורין אחד אחד.
מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה ועד כמה מדלג בכדי שלא יפסיק התורגמן:
גמ' הקורא בתורה לא יפחות מג' פסוקים הני ג' כנגד מי כנגד תורה נביאים וכתובים ואם היו שלשתן שלש פרשיות כגון כי כה אמר ה' חנם נמכרתם כי כה אמר ה' מצרים ירד עמי בראשונה ועתה מה לי פה נאם ה' כגון אלו קורין אחד אחד:
מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה הנ"מ בשני ענינים אבל בענין אחד מדלגין ואע"פ שהן מרוחקין זה מזה כגון אחרי מות ואך בעשור ובנביא מדלגין אפי' בשני ענינים וזה וזה בכדי שלא יפסיק התורגמן כלומר שלא שהה בדילוג אלא בכדי שלא ישלים התורגמן אותו פסוק ותניא נמי הכי מדלגין בתורה בענין אחד ובנביא בשני ענינים וכאן וכאן בכדי שלא יפסיק התורגמן ואין מדלגין מנביא לנביא ובנביא של שנים עשר מדלגין ובלבד שלא יהא מדלג מסוף הספר לתחלתו:
גרסי' בפרק בא לו כהן גדול לקרות (יומא סח ע"ב) וגולל ספר תורה ומניחו בחיקו ואומר יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן ובעשור לחודש שבחומש הפקודים קורא על פה (יומא ע ע"א) אמאי תגלל ספר תורה עד דמטי לחומש הפקודים ונקרי ביה אמר רב ששת זאת אומרת אין גוללין ספר תורה בצבור מפני כבוד הצבור וניתי ס"ת אחריני

וניקרי ביה רב הונא בר יהודה אמר משום פגמו של ראשון והנ"מ חד גברי בתרי ספרי הוא דהוי פגמא אבל תלתא גברי בתלתא ספרי כגון ר"ח טבת שחל להיות בשבת לא הוי פגמא
(דף לב ע"א) אמר עולא מפני מה אמרו הקורא בתורה לא יסייע למתורגמן כדי שלא יאמרו תרגום כתוב בתורה
ירושלמי רבי שמואל בר יצחק על לבי כנישתא חזא בר אינש דקאי ומתרגם סמוך לעמודא א"ל אסור לך כשם שנתנה תורה באימה כך אנו צריכים לנהוג בה אימה ר' שמואל בר יצחק על לבי כנישתא חמא חזנא קאים ומתרגם ולא קאים בר נש תחותוהי א"ל כשם שנתנה תורה ע"י סרסור כך אנו צריכין לנהוג בה ע"י סרסור על ר' יהודה בן פזי ועבד בו שאלה קמיה אנכי עומד בין ה' וכיניכם להגיד לכם את דבר ה' א"ר חגי ר' שמואל בר יצחק על לבי כנישתא חמא חד סופר מושיט תרגומא מן גו ספרא אמר ליה אסור לך דברים שנאמרו בפה בפה בכתב בכתב.
תוספתא בני הכנסת שאין להם מי שיקרא אלא אחד עומד וקורא ויושב ועומד וקורא ויושב ואפילו שבעה פעמים קטן מתרגם על ידי גדול אבל אינו כבוד לגדול שיתרגם על ידי קטן שנאמר ואהרן אחיך יהיה נביאך ראש הכנסת או חזן הכנסת לא יקרא עד שיאמרו לו אחרים קרא שאין אדם מבזבז לו חזן העומד לקרות אחר עומד ומחזן עליו עד שיקרא כיצד זקנים יושבים פניהם כלפי העם ואחוריהם כלפי הקדש וכשהכהנים נושאים כפיהם פניהם כלפי העם ואחוריהם כלפי הקדש וכשמניחין התיבה פניהם כלפי העם ואחוריהם כלפי הקדש וחזן הכנסת וכל העם פניהם כלפי כהנים שנאמר ותקהל העדה אל פתח אהל מועד:
אין פותחין פתחי בית הכנסת אלא למזרח שכן מצינו בהיכל שפתוח למזרח שנאמר והחונים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה:
גרסינן בפרק הניזקין (גיטין נט ע"ב) אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום וכו' כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל ותניא וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון

דף יד:

אמר אביי נקיטינן אין שם כהן נתפרדה חבילה ואמר אביי נקטינן אם אין שם לוי כהן קורא כלומר במקום לוי ודוקא אותו כהן שקרא ראשון הוא שקורא שנית במקום לוי דאמר ר' יוחנן כהן אחר כהן לא יקרא משום פגם משפחת ראשון לוי אחר לוי לא יקרא

משום פגם שניהם שלחו ליה בני גלילא לר' חלבו אחריהם מי קורא (גיטין ס ע"א) לא הוה בידיה אתא שיילה לרבי יצחק נפחא א"ל אחריהן קורא תלמיד חכם הממונה פרנס על הצבור ואחריהן תלמיד חכם הראויין למנותן פרנסין על הצבור ואחריהן בני ת"ח שאביהן ממונין על הצבור ואחריהם ראשי כנסיות וכל אדם:

רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין קורין בחומשין בבהכ"נ מפני כבוד הצבור:

גרסינן בפרק שלשה שאכלו כאחד (ברכות מה ע"א) אמר רב חנן בר אבא מנין לעונה אמן שלא יגביה קולו יותר מן המברך שנא' גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו א"ר שמעון בן פזי מנין למתרגם שלא יגביה קולו יותר מן הקורא שנאמר משה ידבר והאלהים יעננו בקול ממשמע שנאמר יעננו איני יודע שבקול אלא מה תלמוד לומר בקול בקולו של משה תניא נמי הכי אין המתרגם רשאי להגביה קולו יותר מן הקורא ואם אינו יכול להגביה קולו כנגד הקורא ימעיך הקורא קולו ויקרא:

גרסינן בסוטה בפ' ואלו נאמרין בכל לשון (סוטה לט ע"ב)) אמר רב חסדא אין הקורא רשאי לקרות בתורה עד שיכלה אמן מפי הצבור ואין המתרגם רשאי לתרגם עד שיכלה פסוק מפי הקורא ואין הקורא רשאי לקרות פסוק אחר עד שיכלה התרגום מפי המתרגם וגרסינן (בה) בפירקא קמא ((דף ג ע"א) אמר רב איקא בר אבין אמר רב חננאל אמר רב מאי דכתיב ויקראו בספר תורת האלהים מפורש ויקראו בספר תורת האלהים זה מקרא מפורש זה תרגום ושום שכל אלו הפסוקים ויבינו במקרא זה פיסוק טעמים ואמרי לה אלו המסורת אמר ר' תנחום אמר רבי יהושע בן לוי המפטיר אינו מפטיר עד שיגלל ספר תורה

גרסינן בפרק מאימתי (ברכות ח ע"א) אמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא מאי דכתיב ועוזבי ה' יכלו זה המניח ספר תורה כשהוא פתוח ויוצא רבי אבהו נפיק בין גברא לגברא בעי רב פפא בין פסוקא לפסוקא מאי תיקו

וגרסינן בפרק ואלו נאמרין בכל לשון (סוטה לט ע"ב) אמר ר' תנחום אריב"ל אין הצבור רשאין לצאת עד שינטל ספר תורה ושמואל אמר עד שיצא ולא פליגי הא דאיכא פיתחא אחרינא והא דליכא פיתחא אחרינא

אמר רבא בר אהינא אסברא לי אחרי ה' אלהיכם תלכו פירש גאון וששאלתם הא דאמר ר' תנחום אריב"ל וכו' מאי שינטל ומאי שיצא דברים הללו שאמר שמואל במקום שאין מניחין ספר תורה בבהכ"נ אלא מצד בהכ"נ או שיש עמו במבוי בית ששומרין ספרי תורה ור' תנחום אמר ר' יהושע בן לוי בכל מקום קאמר כששליח צבור אומר עושה שלום אחרי גמירת התפלה אין הצבור רשאין לצאת עד שינטל ס"ת להצניעו והוסיף שמואל

כי במקום שמוציאין אותו מבית הכנסת להצניעו אין רשאין לצאת עד שיצא ויהלכו אחריו ויעשו לו הדור דאמר רבא בר אהינא אסברא לי אחרי ה' אלהיכם תלכו לעכבו לס"ת עד דנפיק והוו אחוריה ולא ניפקו מקמיה ואי איכא פיתחא אחרינא רשאין:
וגרסינן תו התם אמר רבה בר רב הונא כיון שנפתח ס"ת אסור לספר אפילו בדבר הלכה שנא' ובפתחו עמדו כל העם ואין עמידה אלא שתיקה שנאמר והוחלתי כי לא ידברו כי עמדו לא ענו עוד ר' זירא אמר רב חסדא מהכא ואזני כל העם אל סה"ת וקשיא לן ההיא דברכות (ברכות ח ע"א) רב ששת מהדר אפיה וגריס אמר אנן בדידן ואינהו בדידהו וכתב בעל הלכות והנ"מ דאיכא י' דצייתין לס"ת אבל ליכא י' דצייתין לא ורבוותא אחריני פריקו להאי קושיא וקאמרו דוקא כגון רב ששת דתורתו אומנתו אבל כ"ע

דף טו.

לאו ומסתברא כותייהו:
מתני' (דף כד ע"א) המפטיר בנביא הוא פורס על שמע [והוא עובר לפני התיבה ונושא את כפיו] אם היה קטן אביו או רבו עוברין על ידו.
קטן קורא בתורה ומתרגם אבל אינו פורס על שמע ואינו עובר לפני לפני התיבה ואינו נושא את כפיו:
פוחח פורס על שמע ומתרגם אבל אינו קורא בתורה ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו סומא פורס על שמע ומתרגם אבל אינו קורא בתורה (ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו) ר' יהודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס על שמע:
גמ' גרסינן בחולין בפירקא קמא (חולין כד ע"ב) תנו רבנן נתמלא זקנו ראוי להיות ש"צ ולירד לפני התיבה ולישא את כפיו:
המפטיר בנביא הוא פורס על שמע. מאי טעמא אמר רב פפא מפני הכבוד רבא בר שימי אמר משום אינצוייי:
פוחח פורס על שמע ומתרגם אבל אינו קורא בתורה וכו':
פירש פוחח מי שבגדיו קרועים וכתפיו וזרועותיו ערומות שנמצא בגדו שעליו כעין אזור תחת אצילי ידיו ולמטה כגון זה נקרא פוחח כדכתיב ופתחת השק מעל מתניך ומתרגמין תיזיל ותיסר שקא על חרצך וכתיב ויעש כן הלוך ערום ויחף ויאמר ה' כאשר הלך עבדי ישעיהו ערום ויחף ומתרגמינן ואמר ה' כמה דאזל עבדי ישעיהו פוחח ויחף הא למדת שהפוחח הוא החוגר חגור על מתניו ומניח כתיפיו וזרועותיו פרועות ובירושלמי סוף משקין אמרינן מת לו מת קורע מת לו מת אחר מרחיק ג' אצבעות וקורע שלמו מלפניו

מתחיל מאחוריו שלמו מלמעלה מתחיל מלמטה שלמו אלו ואלו ר' חייא בר אבא דמן יפו אמר נעשה כפוחח:
ר' יהודה אומר אף מי שלא ראה מאורות מימיו וכו':
וקי"ל כרבנן דאמרי סומא פורס על שמע ואע"פ שלא ראה מאורות מימיו (דף כד ע"ב) דהא אית ליה הנאה מיניה כי ההוא מעשה דרבי יוסי דאמר פעם אחת הייתי הולך באישון לילה ואפלה וראיתי סומא ואבוקה בידו אמרתי לו בני אבוקה זו למה אמר לי כל זמן שאבוקה זו בידי בני אדם רואין אותי ומצילין אותי מן הפחתים ומן הקוצים ומן הברקנים:
מתני' כהן שיש בידו מומין לא ישא את כפיו רבי יהודה אומר אף מי שהיו ידיו צבועות איסטיס וקוצה לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלין בו האומר איני עובר לפני התיבה בצבועים אף בלבנים לא יעבור בסנדל איני עובר אף יחף לא יעבור העושה תפלתו עגולה סכנה ואין בה מצוה נתנה על מצחו ועל פס ידו הרי זה דרך מינות

דף טו:

ציפה זהב ונתנה על בית אונקלי הרי זה דרך החיצונים:
גמ' אמר רבי יהושע בן לוי ידיו בהקניות לא ישא את כפיו תניא נמי הכי ידיו בהקניות לא ישא את כפיו עקומות ועקושות לא ישא את כפיו:
א"ר אשי חיפני ובישני לא ישא את כפיו תנ"ה אין מורידין לפני התיבה לא אנשי חיפה ולא אנשי בית שאן ולא אנשי טבעונין מפני שקורין לעיינין אלפין ולאלפין עיינין אמר רב הונא זבלגן לא ישא את כפיו ואם היה דש בעירו מותר:
תניא נמי הכי סומא באחת מעיניו לא ישא את כפיו ואם היה דש בעירו מותר והא ההוא דהוה בשיבבותיה דר' יוחנן ונשא את כפיו ההוא דש בעירו הוה:
רבי יהודה אומר אף מי שהיו ידיו צבועות איסטיס.
תנא אם רוב אנשי אותה העיר מלאכתן בכך מותר:
גרסינן בראש השנה בפרק ראוהו בית דין (ראש השנה כח ע"ב) מניין לכהן שעלה לדוכן שלא יאמר הואיל וניתנה לי רשות לברך את ישראל אוסיף ברכה אחת משלי כגון אלהי אבותיכם יוסף עליכם ת"ל לא תוסיפו על הדבר ואמרי' התם דאילו מתרמי ליה ציבורא אחרינא הדר מברך ושמעינן מינה דכהן דפריס ידיה בחדא דוכתא ואזל לדוכתא אחריתי ואשכח ציבורא דלא מטו לברכת כהנים כד מטו לברכת כהנים פריס להו ידיה ושפיר דאמי:

גרסינן בסוטה בפרק שביעי (סוטה לב ע"א)) ואלו נאמרין בלשון הקדש מקרא בכורים וחליצה ברכות וקללות ברכת כהנים וכו' ואמרי' בגמרא ((סוטה לח ע"א) ת"ר כה תברכו בלשון הקדש וכו' כה תברכו בעמידה כה תברכו בנשיאות כפים כה תברכו בשם המפורש יכול אף בגבולין ת"ל ושמו את שמי במקום ששמי שם דכתיב לשום (את) שמי שם כה תברכו פנים כנגד פנים כה תברכו בקול רם:

אמר אביי נקטינן לשנים קורא כהנים לאחד אינו קורא מ"ט אמור להם לשנים ולא לאחד וכן הלכתא:

תני אבא בריה דרבי בנימין בר חייא עם שאחורי כהנים אינם בכלל ברכה א"ר חסדא אין כהנים רשאין לכוף קשרי אצבעותיהן עד שיחזרו פניהם מן הצבור אמר ר' זירא אמר רב חסדא אין הקורא רשאי לקרות כהנים עד שיכלה אמן מפי הצבור ואין הכהנים רשאין להתחיל ברכה עד שיכלה הדבור מפי הקורא ואין הציבור עונין אמן עד שתכלה ברכה מפי הכהנים ואין הכהנים מתחילין בברכה אחרת עד שתכלה אמן מפי הצבור ואין הכהנים רשאין להחזיר פניהם מן הצבור עד שיתחיל ש"צ שים שלום ואין הכהנים רשאין לעקור רגליהם עד שיגמור ש"צ שים שלום וצריכין הכהנים לשאת ידיהם כנגד כתפותיהם כדתנן במדינה נושאין ידיהם כנגד כתפותיהם ובמקדש על גבי ראשיהם חוץ מכהן גדול שאינו מגביה את ידיו למעלה מן הציץ:

(סוטה לח ע"ב) אמר ריב"ל כל כהן המברך מתברך ושאינו מברך אין מתברך שנאמר ואברכה מברכך:

ואמר ריב"ל כל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בשלשה עשה כה תברכו אמור להם ושמו את שמי ואמר ריב"ל כל כהן שאינו עולה בעבודה שוב אינו עולה שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם מה להלן בעבודה אף כאן בעבודה תני ר' הושעיא לא שנו אלא שלא עקר את רגליו אבל עקר את רגליו עולה וכן הלכה ואע"ג דלא מטי ליה לדוכן אלא לאחר עבודה ואמר ר' שמעון בן פזי כל כהן שלא נטל את ידיו לא

דף טז.

ישא את כפיו שנאמר שאו ידיכם קדש וברכו את ה' וכהן הנושא כפיו (סוטה לט ע"א)) מאי מברך אמר רב חסדא ברוך אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל באהבה כדעקר כרעיה למיסק אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתהא הברכה הזאת שצויתנו לברך את עמך לא יהיה בה מכשול ועון מעתה ועד עולם וכדמהדר

אפיה מציבורא אומר רבון העולמים עשינו מה שגזרת עלינו ((סוטה לט ע"ב) עשה כמה שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך מן השמים וגו':
העם בשעת ברכת כהנים מה הם אומרים אמר רב חסדא ברכו ה' מלאכיו וגו' ברכו ה' כל צבאיו וגו' ברכו ה' כל מעשיו (סוטה מ ע"א) אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כל האומרן בגבולין אינו אלא טועה אמר רב חיננא בר פפא תדע שבמקדש נמי לא בעי למימרינהו כלום יש עבד שמברכין אותו ואינו מסביר פנים א"ר אבהו מריש הוה אמינא להו כיון דחזאי לר' אבא דמן עכו דלא אמר להו אנא נמי לא אמינא להו א"ר אלעזר כל כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו שנאמר ידיכם דמים מלאו:
גרסינן בפרק בשלשה פרקים הכהנים נושאים את כפיהם ארבעה פעמים ביום (תענית כו ע"ב)) שכור אסור בנשיאות כפים מנא לן א"ר שמעון בן פזי א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא למה נסמכה פרשת כהן מברך לפרשת נזיר לומר לך מה נזיר אסור ביין אף כהן מברך אסור ביין ((סוטה מ ע"א) ת"ר אין הכהנים רשאין לעלות בסנדליהן לדוכן וזו אחד מט' תקנות שהתקין רבן יוחנן בן זכאי:
האומר איני עובר לפני התיבה בצבועין אף בלבנים לא יעבור מ"ט שמא מינות נזרקה בו:
מתני' (דף כה ע"ב) האומר יברכוך טובים הרי זה דרך מינות על קן צפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך מודים מודים משתקין אותו המכנה בעריות משתקין אותו האומר ומזרעך לא תתן להעביר למולך לאעברא בארמיותא משתקין אותו בנזיפה מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם מעשה תמר נקרא ומתרגם מעשה עגל הראשון נקרא ומתרגם מעשה עגל השני נקרא ולא מתרגם ברכת כהנים ומעשה דוד ואמנון נקראין ולא מתרגמין אין מפטירין במרכבה ר' יהודה אומר מותר ור' אליעזר אומר אין מפטירין בהודע את ירושלים:
גמ' ת"ר יש נקראין ומתרגמין נקראין ולא מתרגמין לא נקראין ולא מתרגמין מעשה בראשית נקראין ומתרגמין ולא חיישינן דילמא אתי לשיוליה מה למעלה מה למטה (דף כה ע"ב) מה לפנים מה לאחור מעשה לוט ובנותיו נקראין ומתרגמין ולא חיישינן לכבודו של אברהם מעשה יהודה ותמר נקראין ומתרגמין משום דשבח ליהודה משום דאודי מעשה העגל הראשון נקרא ומתרגם ולא חיישינן לכבודן של ישראל כי היכי דתיהוי להו כפרה הקללות והברכות נקראים ומתרגמין ולא יהא אחד מתחיל ואחד גומר אלא המתחיל הוא גומר את כולן והנ"מ קללות שבתורת כהנים כדכתבינן בפ' בני העיר אזהרות ועונשין שבתורה נקראין ומתרגמין ולא חיישינן דילמא אתי למעבד מיראה מעשה אמנון ותמר נקרא ומתרגם מעשה אבשלום בנשי אביו נקרא ומתרגם ולא

חיישינן לכבודו של דוד מעשה פילגש בגבעה נקרא ומתרגם הודע את ירושלים את תועבותיה נקרא ומתרגם
ומעשה באחד

דף טז:

שקרא לפני ר"א הודע את ירושלים את תועבותיה אמר ליה צא והודע את תועבת אמך ולית הלכתא כותיה.
והמרכבה קורין אותו לרבים. מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם מעשה ברבי חנינא בן גמליאל שהלך לכבול והיה קורא ויהי בשכון ישראל ואמר לו למתורגמן אל תתרגם אלא אחרון ושבחוהו חכמים.
מעשה עגל השני נקרא ולא מתרגם פירוש משום כבודו של אהרן ואלו הן מעשה עגל השני מן ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם הזה עד וירא משה את העם כי פרוע הוא ועד פסוק ויגף ה' את העם.
ברכת כהנים נקראים ולא מתרגמין מאי טעמא משום ישא.
מעשה דוד ואמנון לא נקראין ולא מתרגמין והא אמרת מעשה אמנון ותמר נקרא ומתרגם לא קשיא הא דכתיב אמנון בן דוד והא דכתיב אמנון סתמא:
ת"ר כל המקראות הכתובים בתורה לגנאי קורין אותן לשבח ישגלנה ישכבנה בעפולים בטחורים חריונים דביונים לאכול את חוריהם ולשתות את מימי שיניהם לאכול את צואתם ולשתות את מימי רגליהם למחראות למוצאות ר' יהושע בן קרחא אמר למחראות כשמה מפני שגנאי לע"ז דאמר רב נחמן כל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דע"ז דשריא דכתיב כרע בל קורס נבו וכתיב קרסו כרעו יחדיו ר' ינאי אמר מהכא לעגלות בית און יגורו שכן שומרון כי אבל עליו עמו וכמריו עליו יגילו על כבודו כי גלה ממנו אל תקרי כבודו אלא כבדו כלומר כאילו ניטל כבדו ובטלה תאותו ואין מועיל כלום וזהו לשון ליצנות
א"ר הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בריה דרב איקא שרי ליה לישראל למימר ליה לעובד כוכבים שקליה לע"ז ואנחיה בשי"ן תי"ו שלך ודאי מאן דסני שומעניה שרי לבזויי בג' ושיץ פי' בן שפחה בן גיורתא וגרסי' בסנהדרין (סנהדרין נב ע"א) כמאן קרינא לרשיעא בר צדיקא רשיעא בר רשיעא כי האי תנא וכו':

תוספתא הכתוב לרבים אין מכנין אותו ליחיד ליחיד אין מכנין אותו לרבים ר' יהודה אומר המתרגם פסוק אחד כצורתו הרי זה בדאי והמוסיף הרי זה מגדף תורגמן העומד לפני חכמים אינו רשאי לפחות ולא להוסיף ולא לשנות אלא אם כן הוא אביו או רבו:

סליקו להו הקורא את המגילה וסליקא לה מסכת מגילה